

I.
Supplementum

In

Res Gestas
CAROLIMAGNI
Svecorum, Gothor.,
Vandalorumq;
REGIS & MONARCHÆ
semper
AUGUSTI
semper
INVICTI.

Subministrabat

Auctor Armor: Victric: & Rer: Gestar:

Anno 1703. Mens. Martii,

Accrescens morbus iussit modo claudere Rivos,
Consurgens animus quos referare jubet:
Maestè igitur mea Musa canas CAROLUMq; Ducesq;
Intrepidus Svecos intrepidèq; canas.

1.

Non impunè lateffitur .a. CAROLUS Duodenus!
 Plus ultra intrepidè tendit semel armiger .b. ille;
 Quòque volet sequitur Regis fortuna .c. DEUSque;
 Nescit enim Occasum magnus vigor iste .d. refulgens
 Casare in hoc Gothico; Gladio qui vindice mundum .e.
 Vindicet oppressum! his fulcris Svecia tanta est .f.
 Præmia moxque leget .g. cuncta Victoriæ & Orbis
 Applausum; h. meruit plures .i. omnesque Coronas
 CAROLUS .k. Undecimis Carolis perfectior Heros!
 A quo tota DEO defertur .l. Gloria soli
 Cujus Jo Vivat! .m. binos circumsonat Axes,
 Cujus in obsequium .n. alma ligat Concordia mentes;
 Cujus consilium reddit Prudentia .o. faustum,
 Cui terra Imperium & pelagi! .p. fors destinat alta!
 Aurea libertas aliis in pace .q. videtur,
 Major at est aliis .r. spes abundantia in armis,
 Incerti sunt alii regnum quæis .s. reddere firmum,
 Sit melius; toto CAROLUS modo Marte .t. triumphat
 Arbiter ut belli certus de Pace quiescat.

I. In Hieroglyphica ab Illustris: Testinio Sacr: Reg: Maj. Aula: Marcehallo & Summo Architecto 15.
 Febr. A. 1701. Holmiæ repræsentata. a. Symboli hujus olim meminisse juvabit æmulos Sveciæ.
 b. Nec semper vincet victis ut parere possit: c. plurimum sane CAROLUS fortunæ debet, sed plus ad-
 huc sibi & virtuti, quam solus omnium mortalium adeo in potestate habet, ut ne quidem fato vel mi-
 nimum juris in illam relictum esse videatur. d. Infatigabilis, æternus. e. primi Orbis Cæsares toti in
 eo erant, quo modo mundum opprimerent, ut soli dominarent; at novus hic Cæsar regna vindicat
 oppressa, quo & cæteri tuto regnare possint. f. & famâ CAROLI jam fruitur; sui. g. Reuniendo
 Corpori Sveciæ derelictas olim Colonias, Nimirum Samogothiæ, Curlandiæ, Semigalliæ, Plefcovizæ
 Holmgardiæ & Careliæ tractus. h. Ob humiliatam Moscorum, Tartarorum & Cosaccorum potenti-
 am toti Orbi sane formidabilem; nî Svecorum arma tantis auspiciis intervenissent. i. vid. quæ hic
 ad lit. n. & p. & quæ infra ad Num. 19. annotata. k. olim nomen istud Serenis, CARL vel KARL non
 nisi Heroibus & fortissimis Gothorum datum. l. Magna sane Regi Gloria debetur, quod nec adhuc
 juvenis, parvâ admodum manu, brevique fatis tempore, tot tantosq; Reges & nationes debellaverit;
 Major, quod semetipsum vicerit victisq; pepercerit; maxuma quod soli Deo cuncta referat. m. hoc
 est: Cujus res gestas totus miratur en Orbis. n. tam incomparabili enim Regi omnes obseqvi & sin-
 guli vellent; si Diis placeret. o. Prudentia & experientia Illustris. Comit. à PRÆR. Sacr. Reg. Maj. Se-
 natoris & Summi Cancellarii p. si computes annos belli exiguum tempus, si Res gestas ævum putes,
 quod potest esse documento CAROLUM hunc non tantum Sveciæ sed toti sane Orbi natum: q. In-
 ter arma enim & leges, & terras, & commercia silere experti sunt. r. ex rapto vivere solitis omnemq;
 in armis salutem reponentibus. s. pace an bello. z. id est; Victorias jam totus victoriis necit, quò sic
 belli, quod toti sane mundo imminere videt, victoriosissimus Arbiter, pacem oppressis pro lubitu re-
 donare possit! id quod DEUS Ter Optimus, ter Maximus, ter Justissimus bene vertat!

II.
CEde *superba mari a. Classis ! Rex ipse Gothorum*
Navarchi b. atque Ducis fungitur officio.

III.
GYLLENSTIERN *a Danos Rheinbeckâ pellit & urget a.*
Sic Tønninga ruens b. solvitur excidio.

IV.
SEelandi *a. CAROLO, portant Cimbri b. FRIDERICO c.*
Palmas, Holsatis redditur alma d. quies.

V.
PArva *manus Mulcas viginti mille repellit,*
Sic totidem Moscos a. Svedica parva b. manus.

VI.
AH *Mosci ! Mosci ! qua vos mala Gloria cœpit ?*
Ingria, nescitis ? funera vostra parat ! a.
Cedite mox latebris, infaustis cedite castris
Ad Narvam Moscum mors sua b. quemque manet !

VII.
Opprimit *aterna a. prior annus b. fœdera pacis,*
Eternos hostes c. opprimit d. una dies e.
Crimine f. quæ Mosci celebris Gothiaque triumphis ;
Quâ jurât Czæarus g. vincit en hâc CAROLUS. h.

II. *a.* Classis Danorum sub initium belli mari Svecorum vulgo Balthico fata admodum dura comminabatur; Classe vero Svecorum ductu CAROLI accelerante quanto ocys cedebat & Haffniam vento nimis secundo revehebatur *b.* quo totus terrarum mariumque Orbis primo statim intuitu videret Regem hunc intrepidum nec aquâ nec igne dimoveri posse,

III. *a.* *Gyllenstierna* Sacr. Reg. Maj. Summus Campi Marechallus & Gubernat. General. Ducat. Bremæ & Ferdæ stipatus Nicolao à *Strömberg* Sacr. Reg. Maj. Marechallo Campi (vulgo General Major) & duabus tantum nî fallor legionibus. *b.* Aditu enim Rheinbeckæ recluso Conscderatorum Svecorum Batavorum & Lüneburgensium copiæ Holsatiam inundabant Regemq; Daniæ Tønningâ ut ut pene devictâ abstrahabant.

IV. In successus belli Holsatici. *a.* Quos enim devastare potuisset, clementissime servabat REX generosissimus. *b.* Jutiæ, Slesvic. & Holsat. Cives. *c.* Summo Slesvic. & Holsat. Duci, CAROLI amico & affini. *d.* Pace Travendalensi per excensionem CAROLI in Selandiam acceleratâ.

V. *a.* Equitatum intelligo & Hordas *Sheremetiofis* suûi Moscoviticorum equitum Præfecti, cujus curæ & virtuti commissum erat angustias viarum Narvam ducentium occludere & tueri. *b.* Præcursores legionum Svedicarum Narvam properantium.

VI. In Ingriam Moscis nunquam non fatalem *a.* vid. infra Num. 8. *b.* ad Narvam Moscorum alios mors moralis sive infamia rei male gesta, alios mors civilis sive captivitas; alios mors naturalis ut ut violenta mansit: alii enim igne; alii aquâ; alii ense; alii inediâ; alii frigore tanquam sua morte peribant.

VII. *a.* Pacis Cardifienfis, religioso & sancto satis sacramento renovatæ & firmatæ Moscuæ. 8 Nov. A. 1699. *b.* prior pro primus. licent. Poetic. *c.* juratos hostes. *d.* Dispergit, exarmat, pessumdat, occidit. *e.* Una eademque dies. 20. Novembr. *f.* perjurii. *g.* Jurato enim CZÆARUS promiserat literis ad Regem Moscuâ 20. Nov. 1699. datis sese fœdera ac pacta Cardifienf. Plysenfia & Moscuens. sanctè fideliter & constantè servaturum. *h.* Congreditur, poenas perjuro à sangv. sumens. d. 20 Nov 1700. vid. infr:

VIII.

Discite a. jam Mosci melius b. servare Gothorum
 Fœdera! fœdisfragos debita pœna manet c.
 Principium secli vobis fatale fuisse
 Nostis d. ut & medium e. finis acerbus erat! f.

IX.

Reditur Arx Duna a. magno cum sœnore Svecis b.
 Augusti incertum c. nomen & omen habens.

X.

Si verum est quod amet a. semper Victoria testes;
 Quod Clades socios b. semper & omnis amet:
 Rex salva est! habuit CAROLI Victoria testes, c.
 Saxonis en Clades quos habuit socios.

XI.

Cedite Lechiades a. CAROLO b. cui militat ether!
 Cœlestesque nives plura c. trophæa parant;
 Cui parent SVEDI, gens armis nescia vinci, d.
 Quamque DEUS fœcit Maximus Ipse suam! e.

XII.

viii. a. Felix, quem faciunt aliena pericula cautum; infelicissimus autem, quem ne propria quidem pericula cautiorem reddere possunt; sed fero sapiunt Russi! b. Malè enim servastis fœdus Teufsi-nense A. 1595. pejus Stolboense A. 1617; ast pessimè Cardisiense A. 1661. contextum; pactisq; Ply-sensibus A. 1666. & conventionibus Moscuensibus A. 1684 & 99. corroboratum. c. divina perjurii pœna est exitus, humana dedecus. Cicer. de Legib; felicem scivi, non qui, quod vellet haberet; sed qui per fatum non data non cuperet. Auson: Eidyll: 2. v. 23. d. Ingriâ enim & magna parte Careliæ, quas à Joh: Basilid: I. seculo malâ licet fide possederant, libertatem & pacem A. 1617. redimere cogebantur. e. immemores Mosci sese Svecorum armis & virtuti imperium æque ac libertatem debere, ut-pote quorum auspiciis Demetriorum faucibus erepti erant; distractis A. 1656. Svecorum per Poloniam, Germaniam & Daniam copiis, Livoniam, Ingriam & Careliam sub- & obreptitè invadebant, ac Dunæburgo, Kockenhufâ, & Dorpato bello crescente occupatis sese Dominos Orbis imaturè jactabant, ast sine belli tam injusti faustis his initiis haut respondente nullam nisi in pace Cardisiensi A. 1661. salutem sibi superesse credebant. f. Annus 1700. vid: supra.

IX. a. Tribuno & Præfecto *Albedylio*, cujus sub auspiciis igne & inediâ premebatur. b. Exuviis Lithuanix, Curlandix & Livonix scatens totoq; pene apparatu bellico & tormentis Saxonix repleta. c. Nova mundâ vulgò *Dünâmûnda* à Saxonibus mediâ ferè in pace occupata & præposterè infaustò-que satis omine Augusto-burgum appellata, eadem cum Cobrono, ab illis Oranienbaum dicto, facta fortiebatur: ad Dominum redeunt quæque fuere suam!

X. a. Secundum istud *Ludovici* 14. Namurcum expugnantis. amat Victoria testes. b. ex ore Poetæ: Solamen miseris socios habuisse malorum. c. Moscos nempe ad Dunam & Polonos ad Clissoam!

XI. a. Poloni, Lithuani, Russi, Borussi. b. pro salute & libertate vestra se suosq; offerenti. c. sicuti Victoriam ad Narvam miraculose præparabant. d. Epitheton hoc gloriosum non gladiis Svecorum incisum; nec bombardis illorum & tormentis super infusum, sed pectoribus omnium & singulorum innatum esse tot retro seculorum Victorix demonstrant. e. suam nempe gentem; alludendo ad nomen istud mylticum SVED quod retro lectum DEUS est, vel si major ad puriorem quam proficentrix inter Christianos religionem.

XII.

Auspiciis CAROLI Gothia est nec pluribus impar a;
Cimmeriis, Scythicis, Sarmaticisque plagis!

XIII.

Vivens a. & moriens b. cunctans c. pugnansque d. triumphat
Totus qui CAROLI sanguine e. dignus erat!

XIV.

Nulla salus armis! dissolvite Castra Poloni,
Gyllenstiärna, venit a. cedite, abite domum b;

XV.

Ecce perire a. Gothis ac non superare b, perinde est;
Certatimque c, mori, cedere quam, satagunt!

XVI.

Ecce aliis animus a, tandem decrescit eundo;
Quicquid at est alto sub Jove Svecus b, adit!

XVII.

Occasum nescit a. Svecorum stella Polaris;
Occidit ut surgit b, Magna c, Cometa, triceps, d.

XVIII.

Sic Aquilas a, Equites b, Leopardos c, brachia d, & enses, e;
Hicce Leo f, solus proterit ungue suo.

XII. a. Etiam si plures mundi plagæ adjicerentur Danorum, Moscorum & Polonorum imperio sola certe Svecia tanto sub Rege omnibus & singulis haut impar foret!

XIII. Gloriosissimæ memoriæ, FRIDERICI Intrepidi, Summi Slesvic: & Holsat: Ducis, a. ad Segebergum Pace Travendalensi vivens, b. ad Clisfoam Clade Polonorum & Saxonum triumphabat moriens, c. Ostendendo arma, & expectando Successus Tractat: Pac: Travendal: & Sorore Regis, Principe incomparabili! d. Regendo alam sinistram Exercitus Regii.

XIV. a. Gyllenstiärna Sacr. Reg. Maj. Summus Campi Marechallus & Gubernat. Gener: Ducat: Bremæ & Ferdæ, stipatus Nicolao à Strömberg & Ridderbielmio Marechallis Campi exercitu sic dicto Pomeranorum [ex 2. legion: una equestri & pedestri una Illustrisf. Comitis Georgii à Mellin Sacr: Reg. Maj. Senatoris, Summi Campi Marechalli & Gubernat: Gener, Ducat: Pomeraniarum & Domini Wismarientis, ex 1. legione equestri Scania Septentrion. ut & ex legion. pedestribus, 1. Westro-Gothica, 1. Sudermännica. 2. Smalandicis & 1. Ostrogothicâ, æque ac ex 1. legion. desultoriorum Tribuni Crasobii & 1. equestri Tribuni Hornii, formato: limites Polon: Majoris feliciter transcendebat. 8 Jul: a. 1702 b. Eventus respondebat vaticinio, Nobiles enim Polonia majoris castra tollebant & discedebant.

XV. a. Svecis, Gothis, Finnis, Livonis. &c. b. superare pro vincere. c. certatim mori satagunt antequam cedant; attestari hoc possunt Germani, Galli, Hispani, Dani, Poloni, Mosci & Batavi.

XVI. a. Animus bellicosissimarum olim gentium lassescerat bellum per tot terrarum mariumque tractus, per tot discrimina rerum, ducendo. b. Ast virtuti, & labori Svecorum nihil sane invium, nihil arduum Rege maxime præsentem.

XVII. a. Vid. Generosiss. Lithæstedii eruditissimum Carmen de stella Polari Occasum nesciã, æternis sane typis dignum, b. inopinatio. c. magna scilicet stella, d. adumbrans foedus istud tripartitum Hostium Sveciæ. XVIII. a. Insignia imperii Moscovitici & Poloniarum, b. magni Ducatus Lithuaniae. c. Regni Danicæ. d. Poloniae. e. Electorat, Saxon. f. Imperii Gothorum.

XIX.

Bis tres jam meruit CAROLUS virtute Coronas!
Tres tria regna dabant; tres a. quovq; fama dedit!

XX.

Terminus Herculeis Gades famosa a. Columnis
En fuit; ast CAROLI b. terminus Orbis erit!

XXI.

Define MAGNE tuos CAROLE adcumulare triumphos a.
Haut prabent tantis b. secla futura fidem;
Parce piis armis Victo c. prosterne superbos d.
Sic stabunt nutu regna e. cadentque tuo.

XXII.

Nil nisi cedis a. agis Saxo, nam vincere nescis, b.
Nec vinci c. bene scis; solus d. utrinque peris:
Et si non credunt e. Victori posthuma secla,
Ad minimum Victis f. sunt habitura fidem.

XXIII.

Qvaris cur CAROLUS ducibus a. sit fortior omneis?
Fortis ejus spatium est Cordis ac Orbis idem.

XXIV.

Gentibus est aliis data tellus Climate fixo a.
Te Duce b. erit Gothicus Solis c. uterque Polus!

XXV.

Jupiter ex alto a. nostrum dum spectat in Orbem b.
Nil nisi Res gestas teque tuasque videt. c.

XIX. a. Tres Coronas triumphales fama jam jam Regi Victori adjudicavit & ob tres Reges, quos debellavit; & ob tres Victorias, quas ad Narvam, Dunam & Clissoam reportavit.

XX. a. Famosa illa peninsula vulgo Cadix appellata. b. CAROLIColumnis terminus erit terminus Orbis.

XXI. Prosopopœia Saxonum. a. Eo usq; triumphos triumphis adaugere ratum est, dum videntur fidem non excedere, ubi multum anteveniunt, certe ab incredula posteritate aut miraculis adnumerantur aut fabulis; b. Rebus tam brevi tempore, tantâ fortitudine tantoq; successu gestis. c. Parce Victo & supplici; fac Orbis dubius hæreat, clementior ne, an fortior sis? d. Armatos, minaces & quos perfidia suæ & perjurii non poenitet. e. Sic instar Deorum clementer & benigne servabis, quos fortiter & juste pessumdare posses.

XXII. Prosopopœia Svecorum. a. Valedicendo terris & imperio Poloniarum. b. Regem hunc nostrum, invincibilem, à DEO datum, Patreque insuperabile bello natum. c. Reparare vires & compensare clades. d. Præsentibus quidem; sed spectantibus tantum sociis. e. Tot tantasq; expeditiones & Victorias. f. Devictarum nationum Historicis ausus belli tanti & exitus quâ par est fide præsentantibus.

XXIII. a. Alexandro, Cæsare, Carolis, Gustavis, Henricis & Ludovicis magnis aliisq; Heroibus & exercituum Ducibus. vid. supr.

XXIV. a. Vel limite certo, quem transgredi astra prohibere videntur. b. Te Victore semper pio, iusto, intrepido; c. Orbis uterque Polus.

XXV. a. Cælo. b. Sublunarem. c. Nil nisi CAROLUM CAROLIq; res Gestas obtuetur & æstimat.

XXVI.

Tu Turmis REX Magne volas! a. quæ versibus ultra b.
Scribere Res gestas Teque tuasque potest?

XXVII.

Temporis hæcce mihi a. plus constant atque laboris
Carmina, quam constant prælia sæuæ tibi; b.

XXVIII.

Macte Comes Regis a. felix b. prudensque Senator! e.
Maacte tuus surgit d. Suecia consiliis; e.
Maacte diu noctuque f. agitur Res publica Mundi! g.
Fac Orbis h. CAROLO i. deferat omne k. tuo.

XXIX.

Carolus hic a. magnâ ex oriundus stirpe b. Stuartus
Impiger c. & cautus dum satagit regere d.
Curlandos victos Semigallos ac Samogetas; e.
Regius f. en Regis g. rem bene maacte gerit! h.
Dumque manu parvâ i. Lithuanos k. atque Cosaccos l.
Occupat m. & Regem n. mole o. levatque Livos. p.

XXX.

Sunt qui me Vatem; Sunt qui mea Carmina rident;
Militis Officium Carmina ferre negant; a.
Livor edax illos, hos Ignorantia vexet!
Prælia b. dum fortes Arma c. Virosque d. cano! e.

XXVI. a. Holmiâ Hassniâ, Hassniâ Narvam, Narvâ Rigam, Rigâ Cracoviam exercitu tuo verè volante properasti, quòq; Spiritus ille cælestis, qui venas tuas intravit habitator, te Cracoviâ ducit, intrepide sequeris. b. quis unquam mortalium tantam velocitatem quâ decet ingenii felicitate exprimere possit? XXVII. a. Mihi Valetudinario, invitâ insuper minervâ componenti. b. Tibi præliis affecto & de Victoriis per Deum ter justum semper certo. XXVIII. in Illustrissim: Comitem Carolum Piper. Sacr: Reg, Maj: Senatorem & supremum Cancellarium. a. Svecorum, Gothorum, Vandalarumq;. b. Ab incunabilis usq; belli tanti Regem hunc intrepidû per aquam, per ignem, per globos & enses comitans. c. Qui non, quod ante pedes modo est, videt; sed etiam illa, quæ futura sunt, prospicit. d. Viget, floret, ac crescit. e. piis, justis, intrepidis & cautis. f. ponderando rerum momenta, g. Salus enim mundi & præprimis Europæ ex CAROLI salute & victoriis pendet. h. Bella necens inextricabilia. i. Pienissimo, justissimo, victoriosissimo. k. omne arbitriû belli & pacis præcipue Austriacos inter & Hispanos illorumq; armis adherentes. XXIX. a. Illustr: Dn. Carolus Magnus Stuartus, Sacr, Reg: Campi Marchallus, Gubernator Curlandiæ & Semigalliæ suusq; Castrorum metator. b. ducit enim originem ex Stuartis Scotiæ olim nunc Angliæ quoq; & Hiberniæ Regibus. c. Semper attentus, semper in defensus. d. eâ quâ convenit justitiâ, mansuetudine & circumspectione. e. Per CAROLI semper Augusti arma victricia. vid: Carm. 2. Res: gestar: f. ortu & officio; fungens munere pro-regis, g. semper invicti. h. nomine & comine CAROLI semper fausto. i. tribus saltem aut quatuor legionibus ni fallor Tribunor: Knorringii. Comit: Lövenhauptii, Posslii & Krufii. k. turmas Wisnovitzkii, Oginskii, Zaranekii & Kociolis. l. Ab extremis Podoliæ & Lithuanæ plagis conflatos. m. Exigendo debita belli onera à Lithuanis & Samogetis infunitati & licentiæ affvetis, n. Saxones ad fines usq; Hungariæ & Podoliæ persequentem. o. pondere exercitus Saxo-Lithuan: & Cosaccorû. p. Livanos & præprimis accolæ Dunæ, quorum terræ quotidianis alias incursionib9 paterent. XXX. a. in memores forte Horatii & Claudiani Tribunor: militû & Poëtarum. b. ad Narvam, Dunam & Clissoam. vid: Res: gest: Carm: 2. & Supplem: II. c. pia, victricia. d. Regem in comparabilem; Duces justos, intrepidos, experientiss; milites fortissimos, infatigabiles, frugaliss; obedientiss; semperq; Victores. e. securus censura; omnis & odii, reservando ulteriorem omnium & singulorum explicationem semper salvam.